

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyfehérsár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:	
Egész évre	8 Kor
Félévre	4
Negyedévre	2

— Hirdetések díjszabás szerint. —

Romlásunk okai.

Országunkat még ma is keresztény államnak csüfolják. S akik azt mondják, talán éppen azok tudják legjobban, hogy milyen kevés igaz abból, amit mondanak. „Kevélykedünk, hajh, büszkén”, — hogy politikus nemzet vagyunk. És politikánk mégis ezernyi kátyúban fenéklík már évtizedek óta. Hatvanhét és negyvennyolc veszekednek egymással . . . és „inter duos litigantes tertius gaudet.” Nem mondom meg e harmadik nevét. Meltőztassék kitalálni. Amugy is elég tere van itt a találgatásnak. Csak az ellen tiltakozom, hogy e harmadik a keresztény Magyarország jó léte volna. Ma már csak a félrelőköt nagy emberek rögeszméje az efféle jölet munkálása. A közérdek divatját segítette. Középkori céheket bontott szét a feltörekvő munka s k l i k k e t alkotott a tülekedő önérdékből összehalmozott tőke.

Hát ebben az új céh — sage k l i k k — rendszerben nyavalgunk. Próbáld meg

csak bolygatni a börczét, mehetsz zabot hegyezni Polónyival. Próbáld meg igazi és egyedül jogosult keresztény alapokra fektetni a kultúrát — mehetsz nyugdíjba Apponyival. Baglyak jönnek utánad elő a közelmúlt sötét korszakából s amit államférfiúi bölcsesség alkotott, kontárkézzel törlik el, mert táj nekik „az éj lovagjainak” — a világoasság.

Ha elevenre merészelsz tapintani, ne várd a belatást és javulást. Visszaharapnak. Veszedelmesebb mesterség ez, mint hangyabolyba nyulni.

Szerencsétlen ország az, melynek saját fiai ássák a sirt. Félő, hogy a mi „virágoskertünk” is ilyen kezd lenni. Milliók lelkét veszik meg pénzen. Brutális erőszakon, s mikor így romlik a nemzet lelke, elő mer állani egy ember és — mintha benne összpontosulna egy ország jölete — veri a mellét, hogy politikája elégtételt kapott. Az nem jut eszébe ám, hogy 15 millióba került. Hogy galíciai ulánusok, bakák, csendőrök és kóterbe

való tisztviselők csinálták ezt az elégtételt egy leitatott, etetett nemzet horkolása alatt. Vajjon mikor jutunk legalább addig, hogy romlásunk okait megismerjük? Mikor vesszük észre, hogy kik a nemzet gyilkosai?

Még mindig csak az éjszakába megyünk bele, nem a pirkadás felé. Az egyik utópiákat kerget, a másik felkinálkozik minden áron. Közvéleményt csinál nem a meggyőződésből, hanem pénzből és erőszakból.

Brutalitással vadítja ránk a nemzetiségeket, nemhogy méltányossággal megnyugtatóna. Hát azért nem hallgat a tisztességes sajtó s addig döngeti a k l i k k e k bódait, míg össze nem roppannak, addig mosdat, míg nem marad víz a „kéz kezelt mos” — politikai vigéckedésre. Aki hazájának javával szemben önérdékelt állít, az nem érdemel szeretetet és kimélelet. Pusztuljon. És az igazságos Ég sem fog sokáig elnézni orgiákat a nemzet kárára.

(—)

T Á R C A.

Tanítóink eszményisége.*)

Irta és előadta: **Hohenlohe Károly Egon** herceg.

Modern kulturánk rohamos fejlődése magával hozta azt, hogy az emberiség sok szellemi és erkölcsi értéke elveszett, feledésbe ment. Tulságosan anyagias korszellemünk magával ragadja, átvaltoztatja gondolkodásunkat, felfogásunkat. Ami régebben nagy, tiszteletre méltó, ami szent volt, azon ma már tudatunk, az ma nem nagy, nem szent. A modern embernek más a fogalma a becsületről, az erkölcsről, a családi életéről. És aki másképp gondolkodik, aki a modern világnézettel szembe mer szállani, azt kigúnyolják, felretolják. Így maradiaknak, reakcionáriusoknak mondják és csüfolják azokat, akik saját magukban vagy a társadalomban keresik s ápolják azon régi, szép

erkölcsi értéket, melyet eszményiségeknek nevezünk.

Midőn az eszményiséget, az idealizmust emlitem, úgy hiszem, nem kell felnem attól, hogy talán a korszerűtlenség vadja ér. Mert oly férfiakhoz beszélek, kik az idealizmust irták zászlójukra akkor, amidőn a tanításnak, a nevelésnek szentelték életüket.

Tagadhatatlan ugyebár, hogy korunknak egyik főbaja, — mondhatnám, — hogy korbetegségünk az általános elégedetlenség. Azt bizonyítani, fejtegetni nem kell, azt látjuk, tudjuk mindnyájan. Erről az elégedetlenségről sokakat irnak, sokat szónokolnak a politikusok és nemzetgazdászok egyaránt, de annak magyarázatát, tulajdonképpeni okát nem látják, vagy talán nem akarják látni. Adjuk meg mi a magyarázatot hozzá. Keressük mi az okát annak, hogy a legtöbb ember miért nincs megelégedve sorsával. Miért tekintik a komoly munkát, a kötelességnek hű teljesítését mintegy elviselhetetlen igának? Honnan van az, hogy úgy az egyesek, mint maga a társadalom úgy anyagi, mint társadalmi helyzetén folyton javítani akar;

hogy mindenki magasabb, jobb állás után tör; hogy oly türelmetlenül, kedv nélkül végzi kötelességét s alig várja, hogy az alól minél hamarabb felszabaduljon, csakhogy átadhassa magát teljesen a szórakozásnak, az élvezetnek?

Talán mert az emberek maapaszág túlvannak terhelve munkával; talán nagyon érezhetők a társadalmi különbségek; talán mert a fizetés, a munkabér nem felel meg az igényeknek, a drágasági viszonyoknak? De hiszen tudjuk, hogy korunkban mindenütt a munkabeosztás elvet követik, a gyárakban úgy, mint a hivatalokban. Látjuk, hogy az egyenlőség úgy nyilvános polgári életben, mint a törvény előtt soha oly kiterjedt, oly általános nem volt, mint éppen napjainkban. Tapasztaljuk továbbá, mennyire igyekeznek az állam és a társadalom egyaránt alkalmazottjaiknak anyagi viszonyait akár egyszerre, akár fokozatosan javítani. És mindezzel szemben az az óriási zugolódás! Tehát az elégedetlenség okát nem ott, nem a külső életviszonyokban kell keresnünk, hanem inkább a korszellemben, magában az emberben és ha ott keressük, azt látjuk: h o g y a z

*) A Segesvárt tartott tanítói vándor- és közgyűlés elnöki megnyitójából.

OBERBAUER A. UTODA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

„A legjobb hírnevnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlok stb. gyára.”
Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Epilogus.

A maroskerületi bérmaut koronája a görögényi havasok alján érteül hitközségek látogatása volt. Talán azért fogadták a Főpásztort meg nagyobb örömmel, mint egyebütt, mert már tizenegy éve elmúlt, hogy a görögenszentimrei templomot felszentelte és az üvegcsüri leányegyházat meglátogatta. A szentimrei templom azóta Albert István lelkész buzgólkodása folytán nem egy értékes tárggyal gazdagodott, leegyet iskolája újra épült, az erdői szakiskolának eljaira szolgáló régi várkaplona díszesebb alakot öltött. Csak még a Rakóczy hegytetején lévő kaplona várja megújodását. (Mint halljuk, a bérmaut alkalmával rendezett gyűjtést, melynek egy-egy meghatározott részletet feljegyezze a krónikás, ha nem tartana attól, hogy indiskréciót követ el annak elmondásával). Gyönyörű keretben, illatos retek és erdőtől övezve várta Üvegcsürinek vallásos népe a Főpásztort, aki a bős József lelkésznek a közönséget mélyen megindító beszédere válaszával azon reményeknek adott kifejezést, hogy Üvegcsüri az eddigi tapasztalattól elterelőleg önálló plébániává történt emelése után is mintakepe marad a lelkész, hitközség hitközségének. A delutáni istentisztelet alatt annyira megléte a templom, hogy a föjtő levegő alaposan megtámadta az eddig minden nehézséggel, bamalatos kitarással megküzdő főesperesnek tüdejét.)* A gyónatás, hála a miszionáriusok serény munkájának, melyet az előző napokon végeztek győzen véget érven, a gergyói havasokig terjedő szep kilátásnak élvezete osztályrészt juthatott azoknak, kik a püspök urat követve nem restelték a közel hegytetőnek megmaszását. Vaesora az új plébánia épületnek deli verandáján, utána a szorgalmasan dolgozó meheknek meglátogatása és a plébánia terjedelmes kertjének végében lévő gyögyfürdőnek megtekintése fejezte be a változatos kedves napot.

Vasárnap delutáni Szászregénbe vittünk, melynek határán három kocsisorral vártak a Főpásztort az egyháztanács tagjai. Bar ugyanazon delutáni újabb megállapodás folytán a marosvársárhelyi és szászregeni atlétek labdarugó versenyt rendeztek a városban kívül, és semmit sem vont le a fogadtatásnak fényéből és melegségéből. A főpásztori beköszöntő beszéd a szokottal is hosszabb és lelkesebb volt.

*) Mint örömmel értesülünk, Marcibácsi egészsége annyira helyre állt, hogy az évrő vizsgákon mindennél előkeltebb Szerk.

hatása a ferfiaknak tömegesebb sz. gyónásban nyilvánult. Masnap 300-nál többen járultak a bermalás szentegéhez, a hittani vizsgálatot teljesen az új kate nyomán d. u. 3—5-ig ejtette meg L u k á c s József hitoktató, a kinek a Főpásztor eüsméretét fejezte ki az elért szép eredményert. Amíg a gyermekek a nekik nyújtott cukorkán örvendeztek, a Főpásztor nagy nehezen tudott csak az öt körülvevő hívektől kocsijához jutni, amely Abafajára vitte, hol H u s z á r báró kapuja előtt remek diszkaputál a község jegyzője üdvözölte s a báró család nagy szeretettel fogadta. A bermalandók között volt H u s z á r Margit baróné is. A tiszteletreméltó régi templomban megtartott bermalás után szokás szerint a szabadban tartott a kath. iskola növendekivel a hittani vizsga, amely itt is, mint Szászregénben dicsera a helenkiut kigyalogoló hitoktatók lelkiismeretes faradozását. Ebédre a kerületi papságnak egyebütt tagjai kívül M a t s k á s s y István es neje voltak hivatalosok, a kinek I. osztályba járó fiaiskáját a radnotfajai allomason varakozó közönség előtt vizsgáztatta meg a hittanból, azt a néhány percert is szívesen felhasználva, bérmautja végén munkakedvélből ki nem fogyott főpásztor. Mi, a kik kísértük, pihenés után vágdytunk ugyan, de azért fájó erzzessel vetünk búcsút az anyvi lelkiörömmel és kegyelemmel járó napoktól.

Marosvársárhelyig az öt kísérő fő- és alesperesnek fejezte ki ismétlenül köszönetét úgy a hűséges szeretetbeli szolgálatokért, mint az esperesi kerület lelki és anyagi érdekeinek buzgó felkarolásáért. Nagyon jó hatással voltak a Főpásztorra a mindenütt jó karban talált egyházak, iskolák és papi lakások; továbbá azon szíves együetteres és szeretet, mely a ker. papságot egymáshoz fűzi és az a kitartó jó munka, amelyet a nagyrészt még kath. iskolákban tanító és hitoktató karöltve végeznek. Nagy megelégedésre szolgált a Főpásztornak az a tapasztalat is, hogy a teljes abstinencia a szesz italoktól gyakoribb, mint egyebütt, a mértékletesség a nép vezetőkben az egész vonalon érzeti jó hatását. Buzdítólag hatott az ezen kerületben oly üdvöves felvirágozott mozgalomra Főpásztoruknak példája is, aki nem győzi eléggé kiemelni a teljes abstinenciának az egészségre, kedélyre és munkásságra gyakorolt üdvös hatását.

Hol marad a testvéries érzület.

Földes Zoltán „A néptanító kivánságai” címmel a Csiki Lapok 21. számában a tanítókérelmeit tárgyalván jónak látja egy kis gnyinos oldalvágást adni a tanároknak, mivel azok 30 évi működés után mennek nyugalomba, meg hogy heti „20—25 órák után 4—5000 koronát kapnak” nyugdíjban. „Bocsánat! Megérdemlik, de velünk is bánjanak méltányosabban!”

Ennyi az egész, sem több sém kevesebb! De elég arra, hogy kiinduló pontja legyen a felreértések tisztázásának.

Először is testvérielétségre vall, hogy a néptanító kivánságainak felsorolásában a tanároknak hivatkozik. Maguk a tanárok is meg mindig küzdenek jogos kivánságuk érvényesítéséért. Igeret az állami tanároknak már kaptak ugyan arra, hogy a tanári letszám harmadát beviszik a VII. fokozatba, de hogy mikor válik valósággá az ígeret még az állami tanároknak is, nem tudható. A felekezetiéknak bizonyára időtlenidőig kell várniok rá. Általában véve a tanári állás a társadalomtól kijáró megbecsülésben még nem áll egyenlő fokon a többi egyetemi pályákkal. De nemcsak a társadalomtól való megbecsülés hiányát érzi a tanárság, hanem a pályának túlságosan zárt voltát, mely magasabb haladásra útát nem nyújt. Az ügyvédből lehet képviselő, főispán, államtitkar stb., a törvényszéki joggyakornokból lehet tablai, kuriai bíró, a közigazgatási joggyakornokból is a közeletnek mindenrendű képviselője kitelik. A tanári pályán a haladásnak ilyen lehetőségei nincsenek. Ezért tapasztaljuk, hogy a tanári pálya fele az ősi, előkelő családok sarjadékai nem tolonganak. A fiataliságból csupán az ideális gondolkodású, szerénybűn igényeket tápláló elemek mennek tanároknak, kik nem annyira az anyagiakra tekintenek, mint inkább az ifjúnem nevelésének fenséges feladatára. Van is nem egy közös vonás a tanári és papi pálya között.

Ánlkül, hogy elkivánoznám a tanári pálya eléggé rögös, de mindamellett virágos mezeje-

e m e r e k b ő l k i v e s z e t t a z i d e a l i z m u s !

Két kérdésre szeretnék röviden válaszolni. Az egyik: Szükséges-e az idealizmus az élethez, a békés, megelégedeti élethez? És másodsor: ha igen, hogyan ápolják, fejlesszék a tanúgy emberei saját magukban azt az ideális fenkölt gondolkodást, érzést?

Az első kérdésre azt hiszem már az eddig elmondottakból is levonhatjuk a rövid választ, hogy: igenis szükséges az ideális életfelfogás, mely lelkünknek erőt, ruganyosságot, szívósságot kölcsönöz. Szükséges, mert arra képesít, hogy a mindennapi élet kicsinyes gondjain, nehézségein felülemelkedhessünk, tisztább légréteg fel-felszállhassunk és magasabb, szabadabb álláspontra helyezkedhessünk, ahol üdőbb a levegő és ahol eltűnik az a sok-sok apró egyenletlenség, mint ahogy a göröngyös, köves országút is simának, egyenesnek látszik, ha magas hegyről nézzük. Ugyanis hisszük és valljuk, hogy az élet csak akkor tűrhető, csak akkor valóban értékes és szép, ha élünk, küzdünk, dolgozunk egy magasabb, természetfölötti értékkel bíró célért. Ha erőnket, tehetségünket felhasználjuk az emberek boldogítására. Ha azért akarunk jök lenni, hogy másokat is jobbakká tegyünk. Ha szemünk előtt tartjuk, hogy az Isten parancsolta munka nem teher, hanem áldás. Valamint az, hogy egyéni értékünk arányban áll a teljesített munkával. Szóval, ha úgy fogjuk fel az

életet, ahogy azt maga isteni Üdvözítőnk értette, tanította.

Legyünk tehát idealisták, de vigyük be az idealizmust az iskolába is.

Erről sokat mondhatnánk. De csak két gondolatot emelek ki röviden.

Úgy hiszem az idealizmus a tanítót mindenekelett arra készíti, hogy saját életével példát nyujtson a gyermekeknek.

Amire tanít, azt előbb saját magában valóítsa meg. Élje át mindazt, amit tanítványaitól követel s amit tulajdonképpen hozzá sem kellene tennem: elje át hitét, vallását!

A gyermek szeme sokkal élesebb, érzéke a jó s rossz iránt sokkal finomabb, mint ahogy azt képzelik. Ebben a korban az ember hamarabb lelkesedik, könnyebben hisz. Jaj annak, aki azt az ártatlan nyílt lelket megtéveszti, megmetyélezi. A tanító, a tanítónő gyakorolja az iskolás gyermekekre az első, idegen, mélyebb benyomást. Ő az első tekintély, az első előjáró, akivel a tanulni kezdő kis ember találkozik akkor, amidőn először elhagyja a szülői házat s átlépi az iskola küszöbét. Mert jól tudjuk, hogy a szülők a gyermeket abban a korban nem annyira oktatták, mint inkább szórakoztatták, s nem fejelemzik, inkább dédelgetik vagy egyáltalában nem foglalkozik velök. Így tehát a tanító, a tanítónő egy új, fontos, hatalmas tényezője a gyermeki életnek.

Mint olyan valaki áll előtte, aki nagyon

sokat tud, csupán olyat mond, olyanra tanítja, amit a gyermek eddig még csak nem is sejtett. A tanító imponál neki és a gyermek hisz föltétlenül.

Csakhamar s szinte észrevetlenül elsajátítja annak gondolkodását is. A tanítónak tehát nagy és szent a felelősége, mert egyéniségével mély és kiható befolyást gyakorol a benyomások iránt oly nagyon és fogékony gyermeki lélekre.

Legyen tehát a tanító vallásos, erkölcsös, munkás életi ember, akkor mondhatjuk róla, hogy ideálisan fogja fel szép hivatását.

De a jó példa, úgy érzem, még nem elégsendő s azért rámutatok a másik gondolatra is.

A tanítói hivatás felfogása követeli ugyan azt is, hogy a tanító ne csupán tanítson, hanem neveljen is. Mert bizony arra, hogy a gyermeket csak írni, olvasni, számolni tanítsuk, arra igazán alig volna érdemes, hogy egész lelkünket, egész ambiciónkat feláldozzuk. Ki tagadná, hogy az a, b, c, az egyszerű szükség és fontos. De mindez csak a képzett, a tanult embert ébresztgeti, fejleszti a gyermekben. Aki jól tanul írni, olvasni, abból lehet talán tudós, de azt, hogy legyen belőle jellemes, derék, vallásos ember is, a tanulás magában nem biztosítja. És vajjon mi hasznunk, ha van képzett, művelt nemzedékünk, ha ez a hitben, az erkölcsben nevelve nincs! És hogy ez mit jelent, azt tapasztalhatjuk a mai ifjúságon.

ról, csak azt tartom óhajthatónak, hogy ez a pályá úgy megbecsülésben, mint anyagiakban egyenlővé váljék más pályákkal. Akkor nevelő munkásságát sokkal jobban érvényesíthetné. Sajnos! nálunk minden pályának más az értéke. Pedig minden pályá egész embert követel s mindenki ott lesz a legderekkab, ahová igazí vonzódásból ment. Egy mérnöki lángelme vagy akár tehetség rosszul érezheti magát a bírói pályán, a katonának született ember a papi pályán.

Hogy pedig a tanár „20—25 órát” dolgozik, azt csak az mondhatja, aki nem ismeri eléggé a tanári pályát. Ez Földes Zoltánnal annál csodálatosabb, mivel derék atya szinten tanárember volt, csak hogy abban a korban, mikor a tanítással foglalkozókat még úgy sem becsülték, mint most. Egy tanárnak szabályszerűleg csak 18 órát oszthat be, de a lelkiismeretes tanár még otthon is készül az óráira, kész és foglalkozik a tudománnyal az órájától eltekintve is, hogy a korral úgy a hogy lépést tudjon tartani. Lám, az egyetemi tanár csak 9 óra tartására van kötelezve, de azért nem lehetne mondani, hogy átlagban keveset dolgoznak, mivel az egyetemi tanárnak meg épen folyton a tudományokban kell élnie, mert főleg tőlük várjuk a tudományok tovább fejlesztését.

Nos tehát mindamellett, hogy a középisk. tanár csak 15--20 órát tanít és hogy csak 30 évig kell szolgálnia, a legtöbb közülük az emlékező tehetség és általában a szellemi erők megerősítése miatt már ezen idő alatt annyira meggyengül testi szervezetében is, hogy további szolgálata a tanítástügyének ritkán van javára.

Mindennel fogva elhibázott dolog, ha a tanítók kívánságainak hangoztatásában a tanárookra történik hivatkozás. Sokkal inkább lehet felhozni a törvényszéki irnokok, irodatisztek, postai segédtisztok stb. helyzetét, akik csupán a középisk. négy osztály elvégzése mellett többre vihetik, mint a tanítók, noha a tanítónak a négy osztályon kívül a tanítóképzőt is végeznie kell.

Természetesen ezek a vedekező sorok tel-

A gyermekbűnös korunknak sajátos igazító szimptomája. A bíróság külön ítélezéseket, külön javító intézkedéseket kénytelen felállítani a romlott ifjúság által tömegesen elkövetett vétségek miatt. S ha benézünk a kórházakba, ott látunk a nemi betegségben szenvedők közt igen-igen sokat, akik még csak serdülő korban vannak, akik még gyermekek lehetnének!

Tudjuk, hogy maga az állam is már szükségesnek tartja, hogy végre ő is hivatalosan foglalkozzék ezen kérdéssel.

Itt nem paragrafusokra, sem fegyelmi szabályokra van szükség. Hanem inkább szükség, égető szükség van lelkes, művelt, komolyan gondolkodó és tisztán élő nevelőkre, akik az erős jellem, a tiszta erkölcs iránt tiszteletet tudnak beleoltani a gyermeki szívekbe. Olyan nevelőkre, kik saját maguk vallásos meggyőződéssel, erős jellemmel bírnak, olyanokra, akik példájuk és befolyásuk által ápolják e hajlékony ártatlan lelkekben az erős akaratot, az isteni félelmet.

Ha ilyen tanítóink és nevelőink lesznek, akkor az iskola eszményi működést fog kifejteni és ezáltal az egész emberi társadalomnak eléggé meg nem becsülendő szolgálatot tenni. Ha az iskola így fogja fel hivatását, akkor drága szép hazánk ismét erős és boldog, mert vallásos és erkölcsös lesz.

jességgel nem érintették a tanítók jogos kívánságai teljesülésének szükséges voltát. Annyit azonban meg lehet jegyezni, hogy a 35 éves szolgálat után való nyugdíjazást kivinni mindaddig nem sikerül, amíg más, egyetemi végzettséget kívánó pályákon is 40 éves szolgálathoz van kötve a teljes nyugdíj elérése. Ezekkel szemben a tanító még mindig elsőbbségben van, mivel 21 éves korában kezdi érvényes szolgálatát, a főiskolát végző ember pedig az esetleges katonáskodást is beleszámítva huszonegy éves korában.

Inkább ez volna tehát a kívánatos, hogy aki önhibáján kívül kevesebb szolgálati évvel kénytelen nyugdíjba lépni, ne legyen kitéve nyomornak. Az egészségesnél a munka: az élet; épen azt látjuk, hogy sokan, mikor elérik a korhatárt, megijednek a nyugalom senyvesztő napjaitól és maguk kéri, hogy szolgálatukat folytathassák.

Azzal végzem, amivel kezdettem, tanúsítunk több szeretet egymás iránt, hiszen nekünk kell legjobban ismernünk a tanító pályá nehezégeit; ha mi nem becsüljük meg egymást, miképen várhatjuk, hogy mások megbecsüljék?

Dr. Péter János.

Mik a legközelebbi teendőink?

A mikor hallunk lelkes buzdító szókat itt, ott és olvasunk valahol szíveket megindító, tette hívó cikkeket, hát akkor rendesen egy pillanatra el fog mindannyiunkat a lelkesedés szalmalángja, ott kezdjük, hogy keressük a hibát másokban s magunkat eléledjük vizsgálat tárgyává tenni. Pedig, pedig kedves vereim, ha mindenki megtenné a maga kötelességét, másképpen állana katolikus ügyünk ebben a szép hazában, Szent István király országában. Minden bizonyosan Mária édesanyánk kegyes szemekkel tekintene ránk azért, hogy nekünk magyaroknak nemhiába lett patronának, mi megháláljuk azt egyházunkhoz minden tekintetben való ragaszkodásunkkal.

De mi történik? lelkesedünk, kritizálunk, részekre oszlunk, köpenyegyet forgatunk, leleplezünk, no meg összeveszünk is hébe-korba és a harmadik körörendezéssel nézi testvérharcunkat és ez így megy a végtelenségig. Ezek után esodálkozhatunk-e, ha a számsúlyunknál fogva is mindig mi huzzuk a rövidebbet és hátrébe vagyunk szorítva.

Kedves vereim! mik a legközelebbi teendőink? Mi volna más, mintha magunkba tekintünk s a lelkesedés mellé csokorba kötjük a tette készséget. Vagyis mintegy nemes versenyre kelünk abban, hogy ki tesz többet s érte a megjutalmazást Istenre bizzuk.

Isten látja lelkemet, világért sem keresem a nyilvánosságot, az emberek és a nyilvánosság előtt való dicséresektől, pláne tiszteltésként olyan erősen félek, mint a milyen erőmegfeszítésekkel sokan keresik azt. Engem semmi más nem vonzol ki csendes munkakörömből, a boldog ismeretlenségéből a nyilvánosság elé, mint a katolikusaink lomha nemtörődőségei akkor, mikor már a fejünk és az egyházunk felett áll Demokles kardjunkt a veszély, a francia láz égeti a szabaddömves, szociáldemokra, zsidó lelkeket, s orvoslást a mi és egyházunk romjai felett találunk e keresztény katolikus országban.

Nem szükséges rendkívüli tettekkel előállnunk, hogy ezt a veszélyt elhárítsuk egyházunk egéről, egyszerű dolgokkal lehet nagyokat művelni. Ne nézzük olyan magasan elérhetetlenül állónak, amit tettek nagy embereink. Ők egészen apró és rendszeres egyöntetű munkával ejtették bámulatba a világot. Mi is csak ilyenre

gondoljunk, ha tette serkent felébredett öntudatunk és lelkiismeretünk.

Szegény munkás ember vagyok. Évenként átlag keresek 645 koronát, lemondtam már 12 éve a dohányzásról és helyébe minden évben katolikus egyletekre, lapokra küfzetek 4366 koronát, amely összeg csekély elteréssel rendszeres. Üres időmet nem töltöm játékokkal kártyaszatolok mellett, pláne koresmákban, mert absztinens vagyok. Elmegyek katolikus egyesületekbe és ott segédkezem katolikusaink összetartozandóságát ápolni. Hitbuzgalmi lapjaimat, folyóirataimat olvasgatom, hogy belőlük tanuljak és kitartást merítsek a jövő küzdelmeire. S hogy még ma is bírom katolikus öntudatomat, ebben az újkori modern pogányságban, azt katolikus újságjainak is köszönhetem. Ezek volnának a legközelebbi teendőink — gyaló homokszeme kiadásban, — kívánva, hogy mások sokkal többet tegyenek tehetségükhöz mérten.

Simon Károly,
gyári munkás.

Koronagyűlés.

A külkülli főesperesi kerület papsága június 9-én délelőtt tartotta az idei tavaszi koronagyűlést Szőkefalván M á r t o n f f y Sándor kerületi esperes elnökle alatt a következő tárgyszorozattal.

A teljes számban megjelent kerületi papság reggel 8 órakor meggyűnt, az esperesi mise alatt megáldozott s mise végével, mely alatt K o v a c s Nándor helybeli kántorantató iskolás gyermekeivel szakértő orgonakísérettel szépen énekelt, felőrai szentségimádat végezt.

Mise végeztével a plébánián a koronagyűlés kezdetét vette a Szentlelek segítségül hívása mellett s elnöklő esperes a gyakorlati életből vett példa felhasználásával boldogult édes atyjától örökölt önzetlen tiszta szeretettel viszontszeretetre kéri és buzdítja maga iránt a kerületi papságot s a viszonzással lelkesen megéljenze elnökét.

A rövid, de a szeretettől duzzadó elnöki megnyitót után a mult gyűlés jegyzőkönyve olvastattott fel és hitelesített; melynek megmegtörténtével a Concilium Colocense-ből egy rész olvasatott fel „De diurnum festorum sanctificatione” címmel.

Ezután L á s z l ó János radnóti plébános a Patronazs-egylet felkarolásáról és támogatásáról értekezett röviden és velősen s gyűlés lelkesen fogadta határozati javaslatát.

T ö z s é r László kerületi elnöklő lelkész a vegyes házasságok megkötési módjáról referált szakértő alapossgal és védelmezte a passiva assistentia további fentartását öt fontos indokával és gyűlés az erről beadott határozati javaslatát indokoló öt pontjával együtt jegyzőkönyvbe foglalni határozta s felolvasónak az újabb házasságjogra vonatkozó alapos tájékoztatásáért köszönetét nyilvánította.

S z a b ó Dénes bordosi lelkész a gyakori szentáldozásról és a betegek ellátásáról értekezett szelid lelkületéből önként folyó áhitattal s határozati javaslatát hasonló lelkülettel fogadta gyűlés is.

K á d á r Mátyas székelyvécei plébános és kerületi jegyző előadására gyűlés F o r s t e r János nyugalmazott paptársunk nyugdíjpótló kérését ajánlotta, mit gyűlés, tekintettel kerületi zónék egyházmegyei fontos munkálkodására a fel fogadott, de anélkül, hogy ezen eset precedens alkotta másokra vonatkozólag is. — Némkülönb referálta Kádár plébános a kolozsdobokai espereskerület egy indítványát is a nyugdíjszabályzatnak az esperesi kerületek meg-

kérdése nélkül való megváltoztatására nézve, s gyűlés pártolta nevezett kerület indítványát.

Dr. Sánta Albert abosfalvi lelkész az iskolák vagyonának biztosításáról referált, s javaslatát elfogadta gyűlés.

Puskás Gergely dicsőszentmártoni plébános a kerületi papi és tanítói önszegélyező egyesület felállításáról és a kath. Népszövetség kerületi szervezéséről beszélt. — Gyűlés az Önszegélyező ügyében úgy határozott, hogy azt a tanítóktól elkülönítve állítja fel, s az alapszabálytervezet a papok között előbb köröztetni fog a hozzászólhatóság végett. — A kath. Népszövetség ügyében pedig gyűlés örvéndesen vette tudomásul, hogy a kerület minden plébániájában szervezve van, kivéve Hosszúasztot, hol most szintén szervezés alatt áll.

Végül fontosabbnál fontosabb indítványok kerültek tárgyalás alá, melynek végeztével előnköi esperes köszönetet mond a nyugodt, higgadt és kimerítő tárgyalás menetért, gyűlés is megelégedt elnökét a tapintatos bölcs vezetésért.

Gyűlés után szeretettelkoma volt az esperes úr édes jó mamájának és kedves nővérének szívességéből, melyen pohárköszöntők is hangzottak el az esperes úrra, öreg tisztes mamájára, fiatal nővére, a papságra stb. A finom úri ebéd után a maga idejében szétosztott a papság is, kiki hazájába — magával vive egy komoly koronagyűlés tanulságait és a Mártonffy család szives vendégzeretetének kedves emlékét.

Egy jelenvolt.

HIREK.

— **Személyi hír.** Főpásztorunk, miután a nehéz maroskerületi bérmatut megette, Adonyban a kath. világ vezérért ünnepelte, Zavaron édesanyját meglátogatta, Pesten az ismerős betegeit (köztük dr. Csúbrý Bonifácét) meglátogatta és vigasztalta, fiait megerősítette. Kolozsvárt a bérmatús szentséget kiosztotta, az igazgató-tanács gyűlésén elnökölt, hétfőn éjjel Tövisről fogatján székhelyére érkezett.

— **Bérmálás.** Püspök atyánk folyó hó 19-én (vasárnap) d. e. 8 órák osztja ki a bérmálás szentségét a Szekesgyházban. Ezután is felhívjuk a híveket, hogy aki még e szentségben nem részesült, idejében jelentkezzen a plébánia hivatalnál.

— **Széchenyi-emlékünep.** A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium június 12-én ülte meg a legnagyobb magyar halálának felszázados évfordulóját. Az országos ünnepség rendes időpontjáról a járványszünet, majd június 8-áról az érettségi szóbeli vizsgálat tola hátrább annak megülesét. A szekesgyházban megtartott szentmise és prédikáció után az intézet tornacsarnokában folyt le az ünnepély. Arany János: Széchenyi emlékezete e. elégiáját hatásos páthosszal szavalta el Rózsa József VII. oszt. papnövéndék. Ezután Mesterházy Károly Szózatát énekelte az ifjúsági vegyeskar, melyben a teológiai hallgatók is a sikernek s vele az ünnepség fényének emelésére szives készséggel közreműködtek. A hatalmas nemzeti dal a papnövéndékek iskolázott előadásában elragadóan érvényesült. Az ünnepség középpontja volt Haraaly Béla főgimn. tanár ünnepi beszéde. A hatalmas európai reformmozgalmak körébe állítva magyar nemzetünk létért való nagy küzdelmeit, ezek élén méltóan dicsőítette hazánk dicső fiát, Széchenyit, művelődésünk örök alkotásainak vezető munkását. Tüntető tetszéssel honorált beszéde a kegyelet adója mellett sok

hasznos tanulságot állított az ünnepők, főképe az ifjúság szeme elé, amidőn Széchenyi küzdelmes korának és a mi dekadens időnknek analógiáit előtűntette. A hatásos ünnepség a Himnusz elénekzésével ért véget.

— **Szerkesztőségi kirándulás.** A Közművelődés szerkesztőségét kedves meglepetésben részesítette Sánta Gyula felelős szerkesztő. Jó szokásához híven ezúton is kirándulást rendezett munkatársai tiszteletére. A püspöki üdülőhelyen, az Újvilágban gyűltek össze a sajtó emberei, s vidám beszélgetéssel, majd tekezés sel szórakoztak. A főszerkesztő rendezte jó vacsorát pedig sok díszes dikcióval fűszerezték, köztük főképe kiváltak Balás Endre dr. rektor nak a katolikus sajtóról szóló tartalmas fejtegetései.

— **Szélvihar.** — eső. Kedden éjjel, szerdára virradólag óriási szélvihar vonult keresztül városunkon, mely a fáknak nagy pusztítást okozott; utána megeredt az eső s felrisszította a természetet.

— **Tanulmányúti kirándulást** rendezett a gyulafehérvári róm. kath. polgári leányiskola f. hó 8-án Zalathára. A III. és IV. osztályos növendékek előjárók vezetése alatt már kor reggel ott voltak az állomáson. $\frac{3}{4}$ -kor pedig vígan zakatolt a vicinális, de még vígabbban voltak benne ülő vendégei. A vidék szépsége, az üdezőld erdők, a hegyek és völgyek regényes változata, a havasi virágok színpompája, s egy-egy a földből kimeredő szikla, mint hivataln vendég, újabb és újabb meglepetés volt a kiránduló társaságnak. Az út mentén dolgozó munkások is élénk bámulat tárgyai voltak, viszont ők is szívesen bámultak a haladó vonatra, legalább az alatt egy kissé pihentek. Benn a vonaton vig enekző, tréfa, ártatlan eleclődések és üdítő bonbonok feledtették a kőszentfűst nem épen kellemes illatát. $\frac{1}{2}$ kor — késés nélkül — megérkeztünk Zalathára. Előbb a templomba mentünk és rövid imádság után fölkerestük az ebéd színhelyet, mely egyúttal reggelink elkölésének is színhelye lön. Így indulunk a kőfaragó iskola meglátogatására. Megnéztük a növendékek kézimunka termét, a készített munkákat és gyönyörködtünk a nagy csinnal és izléssel kiállított díszmunkákban. Innen még hamarosan a vegyelemző laboratóriumba mentünk, ahol természetrajz és természetűstöt mutattak szép darabokban. Megnéztük az olvasztási muveket is. Emlékkül kaptunk egy-egy arany olvasztó cserép tányérkát — arany nélkül. Hamarosan 10-et mutatott az óra s mi bevonultunk szépen a plébániai templomba, hol igazgatónk ünnepies szent misét énekel. A zalathnai közönség nagyon szép számmal vett részt a koronázás évfordulóján tartott szent misén. Mise után a zalathnai polg. leányiskola hazafias ünnepélyen vettünk részt, melynek kedves műsora és a szereplők ügyes fellépése nagyon megerdemelte a dícséretet és tapsot. Az ebéd alatt következett a levelezőlapok írása. Hiteles számítás szerint kétszáz levelezőlapot vitt szét e napon a zalathnai pósta. Ebéd után ismét bementünk a templomba és rövid imádságot végezve, a kohók felé tartottunk. Azzal rémitgették minket, hogy akinél arany dolgok vannak, az ne menjen be, mert a kohóban megolvad az arany. Egy csoport aranyos hátra is maradt, féltek bemenni, de csakhamar meggyőződtek, hogy az aranyos elnevezést nem a szakértő tanároktól kapták s így ők is bementek. Nem is történt semmi baj. A szakszerű magyarázatok közben többször hallottuk a felkiáltást „Ezt is tanultuk!” „azt is tanultuk!” Annýira megkedveltük Zalathnát, hogy mindany nyian titokban kívántuk, báresak lekésnénk a

vonatról. Le nem késtünk, arról gondoskodtak a vezetőink. A vonatban ismét felhangzott a nóta, folyt a szóbeszed a vizsgákról, kirándulásokról, üstökösökről, tanulásról stb. stb. A repülőgépekről is megemlékeztek a kis kirándulók s nemsokára egy fehér szalmakalap mutatta be a repülést eredeti kiadásban. Valamennyien kiakartunk ugrálni, hogy felvegyük a kalapot, de a szigorú kalauz az állítólagos titkos utasításokra támaszkodva — melyek szerint „menetközben tilos a kiszállás”, továbbá a vicinális jöhrnevet felteve — nem engedte meg, hogy kiszálljunk. Mikor visszaértünk a gyulafehérvári állomásra, ott vártak a mamák, mindenki örült, csak az elröpült kalap tulajdonosa sirt nem a kalap miatt, hanem attól félt, hogy — kikap. Vacsora után hamarosan pihenni mentünk s álmunkban is hallottuk a vonat zakatolását. Köszönet mindazoknak, kik ezt a szép kirándulást tervezték, megengedték és rendezték.

— **Társas utazás.** A napokban egy kis karaván indult utnak Konstantinápoly felé. A társaság tagjai: Majláth Ferenc és neje, Novák Zulejka és Téry Margit; utazásuk időtartama 6—8 nap.

— **Iskolatársak találkozója.** Az 1900-ban Gyulafehérvárt érettségizett iskolatársak f. hó 20-án d. e. 9 órák a róm. kath. főgimn. előtt gyűlnek össze, eredeti megállapodásukhoz kepest. A találkozásra eljövök dr. Gerbert Ottó dévai lakos, várm. aljegyzőt levélbelileg értesíték.

— **Tanulmányúton.** Kegyelmes Püspök Atyjuk jóvoltából a III. évet végzett papnövendékek június 18-án ismét lerándulnak Nagyerenyre, hogy a Szabó György esperes által megteremtett gazdasági erőforrásokat: a szövetkezeti és alkoholelles mozgalmakat tanulmányozzák. Az ifjú leviták nagy ambícióval készülnek az erneyi útra. Részt fognak venni és közrefognak működni a népszövetségi és gazdaköri gyűlesekben. Az út sikere érdekében Karacsony Márton marosvásárhelyi apátplébános és Szabó György esperes a legszélesebbkörű intézkedéseket már megtették Nagyerenyéről visszajövet u. i. 21-én a papnövendékek Marosvásárhelyt is kiszállnak.

— **A gyulafehérvári kath. legényegyesület** vasárnap, 12-én tartotta meg a szokásos nyári mulatságát. A nagyszámban összegyűlt közönséget kellemesen szórakoztatta a sok vidám ötlet s a piskii vasutasok zenekara. A mulatságból a költségek rendezés mellett is lesz az egyesületnek 150 korona jövedelme.

— **Főgimnáziumi évrzáró vizsgálatok.** A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium vizsgálatainak sorrendje az 1909—1910. év végén: Június 6—8-án: Érettségi szóbeli vizsgálatok. 10—11-én: Magánvizsgálatok. 17-én: Vallástan IV—VII. osztály a IV. osztály termében. 18-án: Vallástan I—III. osztály a IV. osztály termében. 19-én: D. u. Tornavizsga és verseny. 21-én: a) Történelem, görögnyelv, gör. hely., egészség-tan VII. o., a VIII. oszt. termében. b) Történelem, természetrajz IV. o. saját termében. c) Természetrajz, mennyiség-tan, rajzoló geometria II. o. saját term. d) Görög-, németnyelv, gör. hely., történelem V. o. saját term. 22-én: a) Magyar-, latin-, görögnyelv, gör. hely., természetrajz VI. oszt. a IV. oszt. term. b) Magyar-, latin-, németnyelv, történelem III. o. saját term. c) Magyar-, latinnyelv, földrajz I. A. o. saját term. d) Természetrajz, mennyiség-tan, rajzoló geometria I. B. o. saját term. 23-án: a) Magyar-, latin-, németnyelv VII. o. a VIII. o. term. b) Természetrajz, mennyiség-tan V. o. saját term. c) Mennyiség-tan, rajzoló geometria IV. o. term. 24-én: a) Földrajz, mennyiség-tan, rajzoló geo-

metria III. o. saját term. b) Magyar-, latinnyelv, földrajz II. o. saját term. c) Természetrajz, mennyiségtan, rajzoló geometria I. A. o. saját term. d) Magyar-, latinnyelv, földrajz I. B. o. saját term. 24-en: D. u. 2—3 ig ének, zene I.—II. oszt. D. u. 3—4-ig francia III.—VI. oszt. 25-en: a) Természettan, mennyiségtan VII. o. a VIII. o. term. b) Németnyelv, történelem, mennyiségtan VI. o. a II. o. term. c) Magyar-, latinnyelv V. o. a saját term. d) Magyar-, német-, latinnyelv IV. o. saját term. A vizsgálatok naponként d. e. 8 órákor kezdődnek. A szülők és érdeklődőket tisztelettel meghívjuk az összes nyilvános vizsgálatokra.

— **Tornaverseny.** A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium tanuló ifjúsága 1910. június hó 19-én (vasárnap) d. u. 5 órákor az intézet udvarán nyilvános tornaversenyt tart következő műsorral: 1. Felvonulás és tisztelgés a tribün előtt. 2. Szabad gyakorlati szer nélkül. 3. Bot gyakorlat. (V—VI. oszt.) 4. Csapattorna nyújtó. 5. Csapatt. gyűrűhintán. 6. Birkózás. 7. Csapattorna alacsony és magas korláton. 8. Versenyek. 9. Gulák. 10. Díjak kiosztása. 11. Elvonulás. Az ifjúság tornaversenyei a megelőző években is fényesen sikerültek, valamennyin nagy számú közönség volt jelen. A 19-én megtartandó tornaverseny is igen változatosnak ígérkezik, amelyre felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Horváth Ágoston.** Ezt a kedves, szelíd, jó fiút elvittek tőlünk az angyalok az égi magasságba. A főgimnázium IV. osztályát járta s már majdnem be is fejezte, amikor itt hagyta az ő szeretteit. Koporsójára könnyezve tetek koszorút osztálytársai, sirja szélen meghatóan búcsúztak el tőle. Nem is lehetett másképen. Egész élete a kötelességeljesítés és a hitbéli élet mintaképe volt, halála pedig megdicsőülés és kezében Krisztus keresztjével a lélek boldogságának ragyogása. Ez az ifjú hős példát mutatott társainak: így eljettek és ilyen halálban lesz részettek.

— **Zöldelő esatornák.** Tavasszal minden kizöldül, a fejlődés reményére eled. Nem esoda tehát, hogy a gyulafehérvári nyílt utcai esatornák is a fejlődés zöld reményét lehelik. Úgy a belső, mint főképe a külső városrészekben, de akad még a varban is ez a tengerszintű állóvíz ezekben az utcai esővíz arkokban. Persze a tengervíz szaga rózsasolaj ezekhez képest. Ezek a város bacilus köztenyészto helyei. Reméljük, hogy mint eddig, úgy most is kiterjed erre az intézők figyelme.

— **A választások után.** Előkelő világi úrtól kaptuk e sorokat: „A választás nagyon elszomorított, egyház és hazá el van adva az elszórtaknak, szabadkőműveseknek és az osztráknak. Milyen szomorú jelenség, hogy még a papok is küzdöttek a szegény néppárt ellen. Ezt nem értem. En itt Justh-pártira szavaztam; nekem elvem az, hogy a régi szabadelvű párt feltámasztásához még a semlegességgel sem járulok, mert én tapasztalatló tudom, hogy annál gonoszabb párt nincs. Hát nem a szabadelvűpárt alazta meg egyházunkat Magyarországon, midőn a házasságot mint szentséget nem ismerte el és behozta a polgári házasságot. Sajnos, tapasztalom az előttem előforduló esetekből, hogy csak 15 év alatt mennyi boldogtalanságnak a bölcsője. Szegény néppárt! a kikért küzd, azok vagy összekulesolt karokkal nézik a harcot, vagy kritizálják vagy ellene küzdenek. Úgy látszik, az idén naggyűlés sem lesz. Zichy János gróf az altató pírua és a nagy katolicizmus aladni fog tőle, mert az alvásnál semmi kenyelmesebb nincsen. Franciaország elő példa. Úgy mérgecsinnek vele, mikor a pártalan buzgó francia papságot okozzák mindenért és sekres-

tyés papoknak gunyolják, pedig a concordatum az oka mindennek.”

— **Szekelyföldi képviselők.** A szekelyföld négy vármegyéjében 11 munkapárti, 5 Kossuth-párti, 5 Justh-párti és két pártönkivüli 48-as képviselő választott meg. Munkapárti képviselők Marostordában: Székely Ferenc igazságügyminiszter, gr. Teleki Samu és dr. Nagy József. Háromszéken: Hegedüs Lóránd, Székely György, Hollaki Attila, br. Born Frigyes és Nagy Sándor. — Udvarhelymegyében: Dániel Gábor, Ugron Zoltán és Heltai Ferenc. — Kossuth-pártiak Marostordában: gr. Bethlen István, Gál Sándor, Dész Zoltán és Urmánczy Nándor. Csíokban: Kallay Ulul. — Justh-pártiak: Udvarhelym.-ben: Valencsik Ferenc dr. és Kallai Tamás. Háromszéken: Ráth Endre. Csíokban: dr. Gyóffy Gyula és Sümegi Vilmos. — Pártönkivüli 48-asok: Ince Domokos Csíkszentmártonban, Polónyi Dezső a kezdő kerületben.

— **Az iskolai év vége.** Örömmel és szorongással várják országzerzte a diákmesterek. A gyulafehérvári főgimnáziumnál június 14-én végződtek be a rendes előadások. Június hó 13-án Pál Antal igazgató névünnepe ig. szünetet adott.

— **Érettségi után.** A használható pályamutatók száma egygyel megszorodott és pedig azzal a vasos kötettel, amely „Érettségi után” címmel most jelent meg. Ez is magában foglalja a tudnivalókat, azonkívül hogy terjedelmesebben és alaposabban ismerteti a magyarországi főiskolák és egyetemek tandíj, fólvételi és ösztöndíj szabályait. A Mentor összeállításában megjelent munkának négy korona az ára. A Pesti Hirlap kiadóhivatala után szerezhető meg.

— **Évzáró vizsgálatok.** A gyulafehérvári püspöki leánynevelő- és tanintézetben az 1909—1910-ik tanévet záro nyilvános vizsgálatok következő sorrendben tartatnak meg: Június 18.-án d. e. a polg. I. és elemi I. osztály, 18.-án d. u. az elemi II. oszt., 19.-én d. u. 5 órákor a torna-vizsga, 20.-án d. e. a polg. II. és az elemi III. osztály, 20.-án d. u. a IV. és V. osztály, 21.-én d. e. a polg. III. oszt. és az externát, 21.-én d. u. zenevizsga, 22.-én d. e. a polg. IV. oszt. és a kiadvizsga, 22.-én d. u. a záróünnepség, 23.-án 8 órákor a háláadó istentisztelet. A vizsgálatok délelőtt 8, — delután 3 órákor kezdődnek.

— **Évvegi vizsgák.** A gyulafehérvári áll. elemi iskolában az évzáró hittanvizsga folyó hó 16-án 8 órától kezdődőleg, a róm. kath. elemi fiúiskolában pedig június 20., 21-én tartatnak meg. Ez utóbbi iskolában a többi tárgyköb is jelzett napokon lesz a vizsga. Június 22-én pedig a zárdatemplomban 8 órákor tartandó háláadó szentmise után 9 órákor lesz az évzáró és jutalomkiosztó ünnepély, melyre a szülöket és a tanügy barátait meghívja az igazgatóság.

— **Abból az alkalomból,** hogy Péter Antal dr. kiadta dr. Ruville könyvét, a „Vissza az Anyaszentegyházba” (ára I K. 50 f.) a vasárnapi szerkesztéségi kiránduláson a fordítót lelkesen ünnepelték. Kívánjuk, hogy nagy vállalkozását anyagi és erkölcsi siker koronázza.

— **Érettségi vizsgálat.** Június 2., 3. és 4-én tartották az érettségi vizsgálatot a kézdiasárhelyi kath. főgimnáziumban. Miniszteri biztos Walter Béla főigazgató volt; az erdélyi róm. kath. Státust pedig Elek és Béla világi gondnok képviselte. Jelentkezett 28 tanuló. Ebből jelesen érett 3, jól 7, egyszerűen 13. Javító vizsgálatra utasított öt tanuló. Dicsérettel kell megemlékeznünk arról, hogy az érettségít tett ifjak vizsgájuk után „Te Deum”-mal összekötött háláadó szent misére jöttek össze.

Vasárnap délben pedig barátságos társasébedet rendeztek, melyen az ifjak meghatva vettek búcsút szeretett osztályfőnöküktől, Biró Lajostól, aki atyai szavakkal válaszolt. Beszéltek még Erőss József és Biró Gergely tanárok. A mindvégig kedélyes összejövetelen részt vett Walter Béla főigazgató is.

— **Ágyúgyár Erdélyben.** A vajdahunyadi hatalmas állami vasgyár mellett ágyúgyárat készítő létesíteni az esseni Krupp-gyár. Mérnökei már tanulmányozzák az ügyet, melynek megvalósítása iparunk emelésére igen kívánatos volna.

— **Repülő emberek Erdélyben.** Pompás ötletet valósít meg Marosvásárhelyt egy vállalkozó társaság. Repülőgép-felszállt rendez június 26-án. Két ismertnevű, európai hírv aviatikussal: gróf Montigny-vel és a belga Croquet-vel kötött e célból szerződést. A két aviatikus, — kik a most folyó budapesti repülő versenyeken zó sikereket értek el — 24-én Marosvásárhelyre érkezik gépeivel s 26-án (vasárnap) delután felszáll. Ez a repülő nap nagyarányúnak ígérkezik, — ha ugyan el nem marad. A mult napokban ugyanis gr. Montigny gépevel együtt lezuhant a pesti versenyen. Úgy ő, mint gépe súlyos zúzódat szenvedett. A felszállást különben a vasút közelében elterülő Mészáros-réten tervezik.

— **Az újmisések és hitoktatók figyelmébe.** A Kath. Hitoktatástan harmadik, főképen iskolai használatra szánt átdolgozott és meg rövidített kiadása megjelent s azt könnyebb és gyorsabb szállítás érdekében a szerző Sipos Antal Félix hittanár (Esztergom) a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalának bizományba adta. Vizsontelárusítók s tömeges megrendelő a lehető legnagyobb kedvezményben részesülnek, azért ez ügyben egyenesen a Szent-István-Társulat igazgatóságához (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.) sziveskedjenek fordulni. E műnek használhatóságát nem tartjuk szükségesnek bizonyítani azok előtt, akik már azt bevezették, azt azonban bátrak vagyunk hangsúlyozni, hogy ez az egyetlen hitelemzési tankönyv, mely a Nagymélt. Püspöki Kar által 1904. október 19-én kibocsátott utasításoknak megfelelően készült s vázlatos rövidséggel tárgyalja a hitoktatás történetét is. A szerzőkény gyantát most is nagyon alkalmas első, nagy kiadást osztatlan elismeréssel fogadta az egész sajtó s dicserő lépellel tünntette ki Szentségség Atyánk X. Pius pápa is. Megírása előtt a szerző a legszelebbebb körben tanulmányozta a hitelemzési és realpedagógiai műveket s mint pap, egyben okleveles tanító is, bőséges idevonatkozó tapasztalatokkal rendelkezik s igyekezett azokat hitoktatásunk előnyére felhasználni. Nem mi mondjuk, a szakterfiak állítják: (Sok új és értékes gondolatot tartalmaz e könyv, amiket igyekeznünk, kell érvényre emelni az egész vonalon). — Egyik leg-hívatottabb bírálója dr. M. Á. egyetemi tanár, a budapesti papnöveldeben a lelképáztorkodás-tan tanára, a többek közt azt mondja róla: Gyakorlatias, értekel, nagy nevelői tapintattal megírt könyv ez, amelyből sok jót és üdvöset tanulhatnak nemcsak a fiatal levíták és tanító-jelöltek, hanem öszjüni kezdő hitoktatók és lelképáztorkos is. L. Kath. Szemle 1907. évf. 437. I. — Felosztása világos, szinte állatszó, nyelve gördülékeny és magyaros, megírásánál állandóan szem előtt tartotta régi jelmondatát: Egyszerűen, könnyen és világosan s ezért a növendékek szeretik is azt tanulni.

— **Vegyünk mindannyian** legalább egy sorsjegyet a budapesti Mária Congregatio Otthon javára rendezendő tárgysorsjátékra! (Ára I korona.) A sorsjáték tiszta nyereségéből fel fogjuk építeni a Mária-Congregatio-Otthont, amely a

katholikus hit és erkölcs elveinek állandó fejlesztője és ebrentartója leend. A sorsjegyeket a kezelő bizottság VIII. Horánszky u. 22. alól küldi szét. A hűzés végérvényes időpontja június 13. Aki sorsjegyeket eladásra elvállal, az eladott sorsjegyek árának 30, illetve 40 százalékát nyeri jutalekul. A főnyeremény értéke 10,000 korona.

— **Biztosítási képviselő.** Amint halljuk egy népszerű életbiztosító társaság városunkban is képviselőt szervez. E képviselőt által az illető fényes mellékjövedelemre lehet szert. Ajánlatok. „Fényes mellékjövedelem 2223” felégre Blockner hirdetőjébe. Budapest, IV. intézendők.

— **Köszönet.** Az apácázárda igazgatósága, nővérei és növendékei ezuton is hálás köszönetet mondanak a jún. 8-iki zalatnai kirándulás alkalmával az ottani esperes-plébánosnak, a m. kir. főbányahivatalnak, a kőfaragó iskola igazgatóságának a szíves figyelem és tapasztalt előzékenységért.

— **Milyen idő lesz júniusban?** június havának változási napjai — mint a Meteor írja 1—4—5—6—7—10—14—15—18—22— és 30-ra esnek, melyek közül a legerősebb hatásaak 4 hűvös, szeles, esetleg csapadékos, 7 csapadékos, 15 viharos, vagy zivataros, 18 állandó száraz meleg, 22 igen meleg jelleggel. Június első felében ezek szerint változó, szeles, csapadékos, míg második felében állandó meleg, száraz jellegű időjárast ígér, legfeljebb közben helyenkénti zivataros, rövid esőket várhatunk. Június 5. és 15-én, ha a Napon a foltok erősebben mutatkoznak, jégesőt is kaphatunk, míg ha a foltok oly ritkák lesznek ezutánra is, mint jelenleg voltak, akkor csak helyenként legfeljebb keskeny pásztokban jöhet egy pár gyenge jégverés Jupiter, Szaturnus és Mars együttállásaiakon vagy ezeknek hatáskörében. Jelenleg a napon egy kis jelentéktelen folt látható a Nap középrészén s egy másik most van átfordulóban.

Felhívás a „Batthyányeum” ügyében.

Az erdélyegyházmegyei történelmi folyóirat kérdése, mint azt a „Közművelődés” legutóbbi száma tanúsítja, jelenleg már azon fokon van, hogy annak megjelenése csakis a munkatársak buzgalma mulik. Felkérem tehát a „Közművelődés” minden egyes olvasóját, hogy lépjen a „Batthyányeum” írói gárdája sorába!

Ne mondja senki, hogy ő nem tud, vagy nem szokott írni; próbálja meg és sikerülni fog! Ninesen oly hely — ha még oly kicsiny is — Erdélyben, melynek történelmi multja, valamely érdekes emléke ne lenna. Régi templomok, kastélyok, várak, romok, egyházi edények, ruhák, oltárok, faragványok, képek, harangok stb. mind olyan tárgyak, melyekről van mit írni. Egy-egy adat, mely még eddig ismeretes nem volt, szintén megérdemli, hogy feljegyezzük. Régi okmányok az egyházra, templomra, plébániára vonatkozólag jóformán mindenütt vannak; egészítsük ki az 1882. Schematismus adatait; pótoljuk a „Közművelődésben” közölt erdélyi emlékek sorát; ismeressük régi oltárainkat, képeinket, harangjainkat (pontosan lemásolván azok feliratait) stb. Szóval tegyük mindnyájan magunkévá az egyházmegyei történelmi folyóirat ügyét!

Most a közeledő nyári hónapok különösen alkalmasak ilyen munkálatok végrehajtására. Az adatokat, dolgozatokat kérem szeptember hó végeig alulírott nevére megküldeni, (de nem lesz talán fölösleges már most is egy levelező lapon velem tudatni röviden, ki és miről szándékozik írni?). Midőn a „Batthyányeum” I. kötetének kiadására vállalkoztam, tettem azt azon

erős hitben és reményben, hogy tekintve a folyóirat szép célját, munkatársakban nem lesz hiány, kérem tehát újból, ne engedjek, hogy e reményemben csalódjam!

Végül még csak annyit, hogyha valaki a folyóirat kiadását vagy szerkesztését hajlandó lenne elvállalni, én a legnagyobb készséggel lemondok a javára, s amint ígértem volt, a művészettörténelmi rész megírásáról és ábrákról gondoskodni fogok.

Brassó, 1910. június hó 12-én.

Gyárfás Tihár dr.

Az örökség.

Csikmindszenti templom oltára mögött egy 1710-es dátummal ellátott épületrész darabot őriznek. Pál János hosszúszerű gazda házának egyik alkotórésze volt s mint ilyen a „szabad erkély” fölépítésében játszott szerepet.

A fadarab mindket oldalán felírás van s az egyik oldal jobb felében keresztbe tett két karcson, balról egy koponya van belevésve; a közepén pedig egy tüzes kéz ujjnyomai láthatók és pedig oly hűnek és természetesnek tűnik fel, hogy eddig senki sem merte kétségbe vonni annak származását.

Mindezek arról győzték meg a csiki atyafiakat, hogy ezt a historiai értékű fadarabot különösebb figyelemben és gondozásban részesíteniük több mint kötelességük: egyszerűen lefűrészték Pál János egykori házának erkélyéről, mindjárt az 1818. utáni időben — legalább e szintén a fadarab olvasható és újabb eredetű dátum erre enged következtetni — s a mindszenti templomba helyezték el.

Az egyik oldal felirata ez:

Én Pál István, a ti vértatátok fia, ki vér ellen vétettem eddig el nem estem, ver által is kell megszabadulnom, viselyletek gondot rám.

A másik oldalon ez áll:

Óh, boldogtalan lélek, ha nem hitted, most látod a purgatoriumot.

Ennek története számos váriacióban él még a csiki nép ajkán. Tartalom elég köznapias, de jellemző és a nép hitéletében ma is nagy szerepet játszik. Egyébként a fadarab archeologiai szempontból is érdemel figyelmet. Mindez olvasóink előtt is ok legyen arra, hogy szó eshessek róla.

A mese rövid s ott kezdődik — ugyan esküvel bizonyították a csiki székely öregek, hogy nem mese; aztán merjen csak valaki ketelkedni benne! — hogy Hosszúszerűn a fent említett Pál János és István testvéri szeretetben és egyetértésben éltek. A becsületet, önzetets s nyíltszívű Pálék házában nem is volt soha ok, ami megzavarta volna szívük békéjét, lelkük egyensúlyát.

Azt mondják, hogy a pénz már ebben az időben is nagy hatalom vala, amely varázsörövel formál át szívet-lelket, a jóból rosszat, a gonoszból gonoszabbat formál.

Ez a nagyhatalom fészkelte be magát Pálék lakába, minthogy a Pál familia örökölt, szép, vakító vagyon örökölt . . .

Letztán csakhamar óriási pórtatvar az eleddig csendes és békés Pál János és István portája körül: nem tudván megosztolni az örökségen. Pál István a „prior tempore potior iure” elvinél fogva a nagyobb részt magának kívánta, ami aztán hosszú pörre adott alkalmat s miután a törvény kimondta, hogy Pál István követelése jogos, el is osztották két részre az örökséget olyaténképpen, hogy annak kétharmad részét Pál István kapta meg, míg Pál Jánosra csak

egyharmadrész jutott. Pál János azonban ebbe is belenyugodott. Pál István lelkét elgyötörte, szétrombolta eme erőszakos és gonosz tette: földi szenvedéseit mihamar a túlvilággal cserélte fel. Lelke minduntalan hazajött és valószínű réme volt a Pál János familiának egy jó századon át.

1818. április 18-án jelent meg a lánggal égő rem utóljára és belekapaszkodva az erkély deszkájába, ekkor hagyta a fenn említett sorokat mások elrettentésül . . .

Ifj. Cs. Józsa János.

Szerkesztői üzenetek.

B. G. Kolozs. Kedvezményes vasúti jegyért csak rendszeresített állást betöltő és nyugdíj-jogosultsággal bíró tanítók folyamodhatnak. Így nem hisszük, hogy megkaphassa. Azonban tessék megkísérteni: a kéréshez egy vizit-fénykép és 2 drb. egy koronás postai bélyeg melléklendő. A kérést a tanfelügyelőnek is kell látnomoznia.

Figyelmeztetés!

A Schicht szarvasszappan

valódi csakis a

Schicht

névvel és a „szarvas” védjeggyel!

Haszonbéri hirdetés.

Az erdélyi püspöki uradalom tulajdonát képező s a Lépes-utcában levő úgynevezett sörház

Stefánia vendéglő és magtár

a hozzátartozó lakás és istállóval együtt 1910. évi szeptember 1-től kezdődőleg 3 (három) esetleg 6 (hat) évre haszonbérbe adatik.

A részletes bérleti feltételek az uradalmi jószerigazgatóság irodájában megtekinthetők.

Az ajánlatok f. év július hó 15-ig nyújtandók be a jószerigazgatósághoz.

Gyulafehérvár, 1910. június 9-én.

Az erd. püsp. uradalom jószerigazgatósága.

Dániel Imre „Diarium“=a.

(Folytatás.)

(Cont. pag. 62.) Post prandium partim officii causa, partim, ut qua(m) ab Ill(ustrissi)mo Ep(iscop)o Suffraganeo Viennensi adtuleram epistolam, reddere possem, adii Dominum R(everendissimi) Dini Pontificiarum Ceremoniarum Magistrum, Virum et humanum et Latini Sermonis insigniter gnarum, quam dotem apud Italos, albis corvis rariorem esse, hactenus experiri mihi licuit. Postquam mihi potum Cafee praeberi fecisset, inter sermones ultro citroque mixtos Episcopos Hungariae magnis laudum encomiis cumulabat, utpote arctissime Sedi Ap(osto)licae devotos. Unum, quem non nominabat, dum à reliquorum Hungariae Episcoporum(um) sensu discrepare adfirmaret,¹⁾ reponere ego, id nequaquam mirum esse, quum in Collegio 12. Apostolor(um) etiam unus traditor repertus fuerit. Ceterum sua mihi obsequium ab Ipso praestitum iri reponere, si mihi ad Sanctissimum Dominum adeundi, eundem(ue) venerandi opportunitatem fecerit.

Inde ad hospitium Patris Zaccaria,²⁾ ab editis adversus Febronii scripta operibus clarum in orbe litterario nomen adepti, diverti, ut quam à supralaudato Suffraganeo Episcopo illi quo(ue) adtuleram, praesentarem epistolam.

(Pag. 63.) Eo domo absente, veniam mihi Ejus Pedisequa faciente, aliquo tempore pavi curiositatem meam in legendis libro(rum) titulis, quibus aliquot sui Hospitii cubacula referre conspexeram, quos inter insignia Gallor(um) opera deprehendi. Hinc casu ad eam plateam deductus, ubi vetusta S. Laurentii in Lucina Ecclesia consistit, illam per transnexam adire mihi visum est. Subest hoc templum Patribus Regularibus, qui Minores nuncupantur, estque antiqua domus S. Lucinae Matronae Romanae. Primus Cardinalis Presbyter suum titulum ab hac Ecclesia gerit. Inter illustriores reliquias, quae in Sacristia hujus pervetustae Ecclesiae religiose conservantur, duae ampullae pinguedinem et sanguinem S. Laurentii continentes et pars Craticulae, in qua ejusdem Sancti Martyris corpus assatum fuit, primo loco considerandum venit.³⁾

(XVII.) Festo S. Antonii Abbatis, quod hodie ab Ecclesia celebrari solet, ad templum Patrum olim Gallorum, hodie autem Monialium, quod prope S. Mariam Majorem situm est, insolitum ritum spectavi. Quidquid enim equorum, atq(ue) asinorum est in Urbe, ad plateam illi Templo obversam ducitur, atq(ue) compellitur. Tum unus è Patribus Superpelliceo, atq(ue) stola vestitus, qui in domuncula quadam Templo contigua (In marg.: toto hoc die) semper praesto est, ductos ad vicinitatem illius domunculae equos, et compulsos, turmatim interdum, asinos lustrali aqua adspersit, singula vice adspersioni hujusmodi certa precandi formula subjuncta. Quia autem eo ducuntur equi etia(m) phaleris instructi curribus(ue), ac rhedis prae-

uncti, pluresq(ue) sese saepius in serie excipiunt, ne aliqua confusio (pag. 64.) oriatur, mutuo(ue) in sese impingant, accepta adspersione per Portam domunculae vicina(m) Aream Conventus subeunt Currus, factoque illic gyro, per aliam portam, ad dextrum Templi latus sitam egrediuntur, domum(ue) revertuntur. Ipsismet Cardinales religiose huic se ceremoniae adcomodant, suos enim equos pro recipienda hac adspersione, sive phaleris instructos seu rhedis praeiunctos eo impelli diligenter faciunt. Vidi à nonnullis censum etiam, post datam suis equis Benedictionem praestari, cujus quantitatem nequaquam fixam esse, sed cujusvis arbitrio relictam dicunt. Qui censum qualemcunq(ue) demum praestant, icunculam. (In marg.: chartacea(m) S. Antonii Abbatis in donum recipiunt. Qui suos equos, atque asinos huic adspersioni sive ex oblivione seu ex negligentia subtrahunt, si quid illis adversi contigerit, id piaculo vertitur. Petulans quidam puer Caniculum suum è fune illius collo adligato tractum huic adspersioni etiam stiterat; existimabam, petulans hoc pueri factum cernens, eundem cum suo caniculo repulsum, correptum(ue) iri, sed praeter meam opinionem(m) sacerdos Caniculum etiam lustrali aqua perfudit.⁴⁾)

Occasione hujus festi, in platea Ecclesiae omnis generis reculae (In marg.: atque Cibaria) vendendae exponuntur, eoq(ue) Quaestorum clamore forum hoc personat, ut in templo, in quo celebraveram, iteratis vicibus inter sacrificandum turbatus fuerim. Hoc loco illud etiam observare liceat, cujus commemorandi opportunitas alias etiam non defuisse: in Romanis Ecclesiis erga sacerdotes hospites, qui celebrandi causa adveniunt, sacristiar(um) Praefectos minus certe, quam deceret, esse Urbanos, me enim non tantum longa expectatione jam iterato fatigarunt, sed cum obvio etiam vestitu sine distinctione celebrare dimiserunt, quamquam per occasionem festi viderem elegantiores etiam vestitus expositos esse. A prandiis exitum à me non est.

(Pag. 65.) (XVIII.) Continuis hodie pluviis eadentibus, si exitum ad S. Mariam Maggiorem, ubi devotionem meam peregi, sacrum(ue) celebravi, excipiam, ad nullum alium locum domo egredi mihi licuit. Patre Procuratore hodie sui S. Fundatoris festum lautiori prandio invitatis hospitiis praebito celebrante, D. Praesidens Praemonstratensium è Provincia Flandrica etiam mensa exceptus est. Illo post prandium quaspiam Imperatoris in negotio religionis editas ordinationes sub crysim summente, occasio enata est, ut diversae successive materiae in discursum vocarentur. Discursus hujusmodi in apertam sensim disputationem eruperunt, illo impugnanter, me defendente, quod fit ab Imperatore.⁵⁾ Disputatio ad serum vesperum extracta est, et utrinque amice conventum, nisi quod Tolerantiae Christianae utilitates nullo prorsus modo agnoscere voluerit, quae prolixioribus inter Nos concertationibus cumprimis dedit ansam. Cum Viro hoc litteris non mediocriter tincto hi discursus propioris notitiae suppeditarunt mihi occasionem, utq(ue) ad se inviserem, me iterato petiit.

(XIX.) Pluviis majori adhuc vi hodie, quam

⁴⁾ Ez a csöppet sem épületes történet beszédes példája a szentelmények használatában tanúsított akkori szertelenségnek.

⁵⁾ Még kell jegyeznünk, hogy azokban a napokban II. József az anasztentegyház jogai megnyirbálásában még csak a kezdetnél tartott, bár e kezdet is csupa súlyos jogsértés volt.

heri, cadentibus ante prandium ad solam S. Mariae Maggioris vicina(m) Ecclesiam: peragendi in ea Sacrificii causa, exire potui, quidquid in reliquo temporis ad tempus usq(ue) Prandii supererat, eo toto Italicae linguae studio à me dedicato. Sumpto prandio Bibliothecam Casanatensem revisi, cujus singulas classes, Patre Professore Soldati me amice manucente, diligentioribus oculis perlustravi. Quae singularum dotes? Et qui ex rarioribus libris quamlibet ornet? Saepius erit occasio inferius commemorandi. Tribui etiam aliquid temporis legendi Catalogo insignis hujus Bibliothecae, qui adcuratissimo labore est confectus.

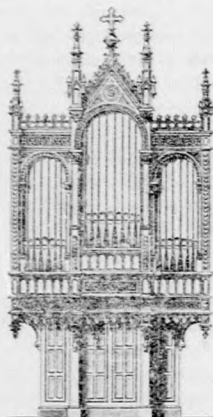
(Pag. 66.) (XX.) Antemeridiano tempore, ob pluvias tonitribus diuturnioribus mixtas, domi in lectione consumpto, sub vesperum Basilicam S. Agnetis extra Muros ad viam Nomentanam adivi (In marg.: uno à Porta Pia milliari dissitam), ubi Canonici (In marg.: regulares) S. Salvatoris collocati sunt. Descensus in Basilicam fit per amplissimos triginta duos gradus. Hinc magna loco frigiditas, quae Paulo V. Summo Pontifici ibidem sacrum Virginis corpus transferenti, ac sacra celebranti lethalem morbum creasse dicitur. Ad descensum(m) inscriptio est de Indulgentiis loco concessis Anno 1256. Tempore Luciae Abbatissae. (Haec enim Ecclesia olim Monialibus Benedictinis suberat.) Columnae marmoreae, quibus concameratio fulcitur, sunt sex et viginti. Quattuor illae, ex Porphyrite, quae principalis Arae Baldachinum sine Ciborium sustinent, quantivis pretii sunt. Honorius I. Pontifex Apsidem ex musivo decoravit. Super Majus altare statua consistit S. Agnetis, cujus Caput et Brachia ex aere deaurato, reliquum corpus ex alabastro Franciosino sculptore.⁶⁾ Sub principali Altari sacrae Virginis exuviae adservari perhibentur. Aegre induci potui, ut crederem quidquam è sacro illo corpore superesse, quamvis R(everendissimi)mus Praelatus à me rogatus, ut illius vendendi copiam mihi facere dignaretur, adfirmaverit, illud ipsi Arae inclusu(m) esse. Si ibi reipsa adservaretur, ipsa diei S. Agneti sacrae festivitatis exposcere videbatur, ut publicae venerationi exponeretur, quemadmodum reliquae Urbis Ecclesiae, quae possident pretiosa hujusmodi deposita decenti loco exponere consueverunt, quando talium Sancto(rum) festa recoluntur. Nihil in praedicta Basilica praeter exiguam è digitis S. Agnetis particulum turrito ostensorio inclusam, expositum cer-(Pag. 67.) nebat, quae finitis vesperis, ab ipso Praelato sub Mitra decantatis, accedentium osculo porrigebatur, quo ego quo(ue) illam veneratus sum. Pone majus altare (In marg.: sub apside) Sella Pontificalis lapidea conspicitur: quid illa ibi velit? et an quodpiam è vetustate sit monumentum? è Canonici regularibus, ex quibus sciscitabar, id ipsum ignorantibus ediscere nequivi. Praedicta Basilica ab ipso Constantino Imperatore aedificata, et successivis temporibus liberalitate Pontificum ab extremis ruinis vindicata, (In marg.: et pristino decori, quantum licuit, restituta) hoc saeculo solemniter ritu sacra est. In hac Ecclesia Die festo S. Agnetis, seu crastino die lanam ad Pallia Archi-episcoporum(um) conficienda, idest geminos agnellos vivos, benedici quotannis mos est.

⁶⁾ Franciosini vagy Cordieri egy régebbi csonka alabastrom szobrot egészített ki bronz fővel, kezzel s lábbal.

Mejegyzés. A közlemények gyarapítására való tekintettel ezentúl csak a Diarium eredeti szövegét tesszük közzé a helyell-közzel szűkséges jegyzetekkel. A fordítás elmarad.

BODA JÓZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szives tudomására hozni, miszerint

orgona és harmonium építő műhelyemet

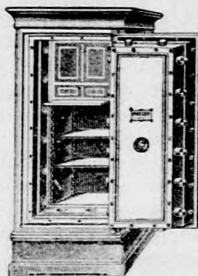
teljesen újonnan rendeztem be, minek utána módomban áll a legnagyobb szabású orgona építését is elvállalni. Bárminemű javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközölk.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel
Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Magyar gyártmány.

Tudvalevő, hogy minden egyháznak tűzmentes szekrényt kell szereznie. Amely egyháznak még eddig nincs tűzmentes szekrénye, forduljon bizalommal :

METEOR

pénzszekrény- és tresorgyárhoz

■■■■ Budapest, VI. Gömb-utca 59. ■■■■

Mintatelep V. Marokkoi-u. 4.,

hol a legegyszerűbbtől a legkomplikáltabb tűz és betörésmentes szekrények kaphatók.

Az Erdélyegyházmegyei központi alapítványi pénztár Gyulafehérvár, a Veszprémi püspökség és a Szent-István-Társulat Budapest stb. szállítói.

Árjegyzék díjmentesen küldetik. ■■■■ Telefon 103-71.

Alapított 1840-ben.
1890-ben állami ezüst-
éremmel kitüntetve. . .

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott
haranggyár, ARAD,
Rakóczy-utca 11-28.

Ajánlja a hangoknak elő-
revaló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel igen tetemes súly és armegtakarítás értékélp. u. egy ilyen szabadalmazott 260 kg. súlyú harang hangja egy más regibb szerkezetű 460 kg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű forgatható vasharang felszerelést, melyek a tornyot nem rázkodtatják, járásuk oly könnyűed, hogy egy gyermek is több harangot húzhat egyszerre.

Regi harangoknak ilyen forgatható könnyen húzható vasszerelésre való átalakítását, — repedt harangoknak újraváló öntését vagy csekély felülízetés mellett való becserelését.

Tűzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek.

Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)
egyházi ruha és reverenda-szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabást, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egyházi ruhák:** casulák, phaviak, velumok, baldachinmok, minisztráns ruhák, zászlok, lohogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón es jól eszközöltetnek.

! **Költségvetés, árjegyzék ingyen.** !
— Személyesen is megjelenek —